

Täysistunto

Torstai 27.9.2018 klo 16.00—18.29

2.4. Suullinen kysymys syntyvyydestä ja perhepolitiikasta (Päivi Räsänen kd)

Suullinen kysymys SKT 146/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Huomenna vietämme valtakunnallista vauvan päivää. Siitä syystä loppuajan puhumme syntyvyydestä ja vauvoista. Tämän aloittaa edustaja Päivi Räsänen.

Keskustelu

16.43 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Vauvan päivän viesti on todellakin ajankohtainen, sillä Suomessa syntyneiden määrä on laskenut jo seitsemän perättäistä vuotta. Vähemmän lapsia syntyi edellisen kerran nälkävuonna 1868. Kuitenkin suomalaiset haaveilevat suuremmista perhekoista kuin he todellisuudessa saavat. Ja syitä alhaiseen syntyvyyteen ovat taloudelliset huolet, työelämän kuormittavuus sekä kielteinen asenneilmapiiri. Valitettavasti hallitus on antanut lapsiperheiden palveluihin ja tukiin — kuten lapsilisän indeksijäädytyksellä, näillä leikkauksilla sekä lapsivähennyksen poistolla — kielteistä viestiä perheille. Keskeisin lapsiperheiden etuus on lapsilisä, jota tulisi kautta linjan vahvistaa, mutta eduskuntaryhmämme ehdottaa sen lisäksi kertaluonteista 1 000 euron vauvarahaa, joka olisi valtiolta myönteinen viesti perheille. Kysyn, aiotteko tarttua tähän ideaan?

16.44 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toden totta, voimme kaikki yhdessä iloita niistä uusista suomalaisista, jotka maahamme syntyvät tänä vuonna, siitäkin huolimatta, että näitä vauvoja on ennätyskellisen vähän. Tähän vastaavaan vauvan päivään sain viime vuonna osallistua, kun sitä ensimmäistä kertaa vietettiin. Ja aihe on mitä tärkein, ikään kuin näkökulma siitä, miltä Suomi näyttää nyt syntyvän sukupolven silmin tänään ja ennen kaikkea tulevaisuudessa. Ajattelen niin, edustaja Räsänen, että jos tämä suomalainen syntyvyys olisi tuhatlappusella korjattavissa, niin me kaikki varmasti ajattelisimme, että ehkä se olisi kohtuullinen satsaus. Mutta samanaikaisesti, kuten itsekin kysymyksessänne ansiokkaasti totesitte, tämä on hieinan moniulotteisempi kysymys. Siksi olen hirvittävän iloinen siitä, että yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön ja laajemminkin valtionhallinnon kanssa olemme nyt laittaneet liikkeelle lapsistrategian valmistelun ikään kuin seuraavan hallituksen ohjelman pohjaksi niin, että Suomessa paljon enemmänkin kuin vain sosiaalipolitiikka muuntuisi nykyistä perheystävällisemmäksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2018 vp

Puhemies Paula Risikko: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. Olen hyvin iloinen, kun on paljon kysymyksiä tästä aiheesta, ja tätä jatkaa edustaja Räsänen Päivi.

16.46 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Silläkin olisi vaikutusta, että naiset saisivat tukea myönteiseen päätökseen vastaanottaa lapsi silloinkin, kun raskaus on yllättävä tai elämäntilanne haasteellinen. On kyllä kestäväntöytä, että hyvinvointiyhteiskunnassa tehdään vuosittain yli 9 000 raskauden keskeytystä sosiaalisiin perustein. Tampereen NNKY:n Itu-projekti auttaa monin tavoin naisia yllätysraskaustilanteissa ja myös abortin jälkeisissä kriiseissä, ja viime vuonnahan tuo Itu-työ sai myös Minna Canth -palkinnon. Kysyn: olisitteko valmis tutustumaan tähän projektiin ja laajentamaan tätä toimintamallia valtakunnalliseksi, että raskauden keskeytyksen vaihtoehdoiksi aidosti tarjottaisiin monialaista tukea?

16.47 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustelussa, jossa puhumme syntyneistä lapsista, on tietysti väistämättä läsnä myös syntymättömät lapset. Ennen kaikkea tätä keskustelua kuunnellessa varmasti heidän ajatuksensa, jotka ovat tulleet tahtomattaan raskaaksi esimerkiksi seksuaalisen väkivallan seurauksena, tai sellaisten perheiden tilanne, jossa lasta on toivottu pitkään mutta sitä ei ole kuulunut, ovat tässä keskustelussa läsnä, ja minusta ajatteluun perhemyönteisemmästä Suomesta kuuluu myös se, että osaisimme toinen toistamme arvokkaasti puhutella teemoissa, jotka ovat poikkeuksellisen herkkiä ja joillekin myös henkilökohtaisia. Minä pidän perusteltuna kaikkea sellaista toimintaa, joka kehittää ihmisen henkistä kohtaamista vaikeiden terveydenhuoltoon liittyvien tilanteiden äärellä. Siksi olen keskustellut esimerkiksi naistenklinikan edustajien kanssa ja laajemmin kätilöiden kanssa siitä, miten tilanteessa, jossa raskaus on keskeytynyt keskenmenoon, voisimme varmistaa, että myös henkinen tuki olisi paremmin saatavilla. Tuonkin tilanteen kun kohtaa elämässään yllättävän moni nainen.

16.48 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Monen perheen mielessä kauas vauvat karkaavat, ja yksi taustatekijä, ei toki ainoa, on epävarmuus työelämässä. Olen iloinen siitä, että hallitus peruutti määräaikaisten työsuhteiden lisäämistä koskevan lain, mutta irtisanomisen helpottaminen kulkee tähän samaan suuntaan ja tuo epävarmuutta.

Jos ajattelemme niitä pienituloisia perheitä, joissa on lapsia, niin itse asiassa köyhistä lapsiperheistä puolessa toinen vanhemmista käy töissä — puolessa toinen vanhemmista käy töissä — eli silloin se työ ei aina olekaan sitä parasta sosiaaliturvaa. [Ben Zyskowicz: Onko parempi elää tuilla?] Voisiko ajatella, että meidän työtulovähennys voisi muuttua myös negatiiviseksi, koska monta kertaa pienellä palkalla työtä tekevät maksavat suhteellisen suuren osan työn sivukuluina? Negatiivinen työtulovähennys voisi olla tähän vastaus.

16.49 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin aihe on ihan äärettömän tärkeä. Kun puhutaan vauvoista, niin katsoin juuri, että kun viime vuonna syntyi 50 000 vauvaa Suomeen, niin samaan aikaan eläkkeelle jäävien ikäluokkien koko on noin 110 000. Eli kyllä meidän täytyy ihan oikeasti olla huolissamme

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2018 vp

siitä, että Suomessa syntyvyyttä saataisiin nousemaan, ja silloin me tarvitsemme tietenkin hyvin laaja-alaisesti erilaisia toimenpiteitä perheiden tukemiseksi. Silloin toimeentulokysymykset on yksi oleellinen asia. Verotuksellisesti me olemme tehneet nyt mielestäni oikeita ratkaisuja: työtulovähennyksen keventämiseen nimenomaan pienituloisilla on käytetty 600 miljoonaa, se on ollut iso apu, ja myöskin perusvähennykseen, joka vaikuttaa sitten myöskin sinne tulonsiirtoihin, teimme nyt parannusta.

Mutta tätä, minkä otitte esille, mielestäni kannattaisi tarkastella sosiaaliturvajärjestelmän uudistamisen yhteydessä. Siinä täytyy tarkastella tulonsiirtoja, työtuloja, verotusta ja siitä kokonaisuudesta lähteä katsomaan, miten me pystymme parhaalla mahdollisella tavalla auttamaan ja tukemaan ja torjumaan lapsiperheköyhyyttä ja lapsiköyhyyttä ja sitä kautta estämään [Puhemies koputtaa] myös sitä ikävää syrjäytymistä.

16.50 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten tässä on jo yhteisesti todettu, Suomessa köyhien lasten osuus kaikista lapsista on todella huolestuttavassa kasvussa. Tilannetta ei yhtään ole helpottanut se, että kun on tehty näitä leikkauksia ja sosiaalietuuksiin indeksijäädytyksiä, niin kun esimerkiksi vielä vuonna 94 perhe sai kolmesta alaikäisestä lapsesta lapsilisää 513 euroa, niin vuonna 2019 tämä on enää 319 euroa. Lapsiasiainvaltuutettu Tuomas Kurttila on tämän huolensa painokkaasti esittänyt ja esittänyt myös lapsiasiainvaltuutetun vuosikirjassa useita esityksiä lapsiperheiden köyhyyden poistamiseksi. Hän on esittänyt muun muassa, että toisen asteen koulutus tulisi säätää maksuttomaksi, varhaiskasvatusoikeus tulisi palauttaa kokopäiväiseksi kaikille lapsille ja kuntien tulisi käyttää täydentävää ja ehkäisevää toimeentulotukea enemmän vähävaraisten perheiden harrastustoiminnan tukemiseksi. [Puhemies koputtaa] Mitä näistä toimenpiteistä hallitus voisi harkita ottavansa käyttöön?

16.51 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä kuva suomalaisten lasten ja perheiden arjesta on toden totta jo aika pitkään jakautunut kahtia. On onneksemme isoin joukko perheitä, joilla perusasiat ovat hyvin: vanhemmuudessa riittää voimavaroja, ja perheen tilillä on riittävästi euroja, vaikka tiukkaakin saattaa olla. Ja sitten on se pienempi mutta erittäin monien ongelmien, taloudellisten ongelmien kanssa painiva joukko, josta me joudumme toteamaan, että meillä on lapsiperheköyhyyttä. Miten tähän on haluttu vastata? Tunnen tuon lapsiasiainvaltuutetun esityksen, sain sitä olla vastaanottamassa osaltani.

Ensinnäkin pidän erittäin tärkeänä, että kaikkein pienimmät äitiys-, isyys- ja vanhemmapäivärahat nousevat ensi vuoden alusta 80 euroa kuussa. Se on erittäin merkittävä teko köyhimpien perheiden toimeentulossa. Lisäksi, mitä tulee toisen asteen kustannuksiin opiskelussa, kollega, ministeri Terho on tehnyt esityksen oppimateriaalilisästä opintotukeen, joka auttaa nimenomaan näihin kustannuksiin toisen asteen opinnoissa. Lisäksi lapsilisää on korotettu yksinhuoltajien osalta. — Muutaman kohdan mainitakseni näistä teoista, joita hallitus on tehnyt torjuakseen lapsiperheköyhyyttä.

16.52 Simon Elo sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kolmevuotiaan pojan isänä ensinnäkin haluan kannustaa kaikkia isiä käyttämään isyysvapaansa. Se on erittäin tärkeää, tukee äitiä ja naisia.

Julkisuudessa silloin tällöin nousee esiin keskustelu, kuinka nuoria naisia ei palkata koaikaan työsuhteisiin, koska pelätään mahdollisen raskauden tuomia kustannuksia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2018 vp

Vanhemmuuden kustannukset jakaantuvatkin erityisesti naisvaltaisille aloille, mikä on heikentänyt näiden alojen palkanmaksukykyä. Äitiyshän on mitä luonnollisin asia ja mitä tärkein asia tässä maailmassa. Meidän täytyy pystyä tässä parempaan. Hallitushan on tätä tukenut sillä tavalla, että olemme säättäneet 2 500 euron kertakorvauksen, joka maksetaan työnantajalle naispuolisen työntekijän perhevapaasta. Tämä on erittäin tärkeä uudistus, mikä hallituksen toimesta on tehty. Siniset haluaisivat myös, että seuraavalla hallituskaudella pystyttäisiin nostamaan kotihoidon tukea, siitä huolimatta, että osa tämän salin puolueista ei sitä kannata. Arvoisa ministeri, kysyisinkin teiltä: Miten näette jatkon tältä osin? Olisiko esimerkiksi kotihoidon tuen korottaminen ratkaisu siihen, että yhä enemmän lapsia Suomeen saataisiin?

16.53 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kotihoidon tuki nykyisenä yhtenä palikkana, osana perhevapaita, on suosittu tukimuoto. Muistikuvieni mukaan noin yhdeksän kymmenestä perheestä käyttää sitä jossain mittakaavassa, harva koko kolmea vuotta, mutta pieninä osina muutaman kuukauden mittaan erittäin moni perhe. Jos perheiltä siis kysytään, tätä tukea pidetään tärkeänä.

Mutta aivan samoin kuin nostitte, edustaja Elo, kysymyksessänne esille isien hoitotasuun merkityksen sekä lapsen ja vanhemman vuorovaikutuksen osalta että naisten työmarkkina-aseman tasaamisen näkökulmasta, kannustan siihen ja totean, että uskon, että seuraavalla vaalikaudella Suomessa tehdään perhevapauudistus — siitä tuntuu olevan laaja yksituumaisuus.

Mutta samalla on hyvä muistaa, että ei tarvitse odottaa perhevapauudistusta. Meillä on nyt kiintiöitynä isille käyttöön 54 päivää perhevapaita, yhteistä aikaa oman pienen lapsen kanssa. Suomalaiset isät, käyttäkää tuota tukea.

16.54 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vauvan tulevaisuutta ennustaa se, kuinka laajat tukiverkot hänellä on ympärillään. Erityisen tärkeitä tukijoita vanhempien lisäksi ovat isovanhemmat. Kuitenkin meikäläisessä ydinperhekäsityksen ympärille perustuvassa järjestelmässä tuetaan hyvin vähän isovanhempien osallistumista lastenlastensa elämään. Juridinen suoja suhteen ylläpidolle on heikko, ja esimerkiksi päivähoitopalvelujen tai terveyspalvelujen saaminen useamman kunnan alueella, jotta isovanhempien luona oleskelu olisi helpompaa, ei ole mahdollista. Kysyisinkin: onko hallituksella mielessä mitään, millä isovanhempien asemaa pienten lasten elämässä voitaisiin helpottaa ja tukea?

16.55 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos tärkeästä kysymyksestä. Täydentääkseni ministeri Orpon luomaa kuvaa Suomen väestön huoltosuhteesta: Vuonna 1948 Suomeen syntyi — jo nyt seitsemänkymppisiä, osa hyvinkin isovanhempien ikäisiä — 108 000 vauvaa. Nyt viime vuonna vauvoja syntyi 50 000. Moni on biologisesti isovanhempi, ja moni voisi myöskin haluta olla ikään kuin isovanhemman roolissa ilman biologista suhdetta. Siksi minusta on tärkeää, että me yhteiskuntana tuemme myös esimerkiksi vapaaehtoisjärjestöjä olemaan läsnä iäkkäämpänä suomalaisena, iäkkäämpänä kansalaisena pienten lasten elämässä, vaikka omaa biologista lastenlasta ei olisikaan.

Mitä tulee isovanhemmuuteen, teema on ollut vahvasti läsnä oikeusministeriön alla olevassa huolto- ja tapaamislaisissa, jota nyt eduskunta käsittelee: miten erotilanteissa suhde

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2018 vp

isovanhempiin voitaisiin turvata. Koska lakia on valmisteltu yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa, tiedän, että nyt lakiin on kirjattu kohta, jonka mukaan on tärkeää ja velvoittavaa säilyttää ja ylläpitää muitakin tärkeitä ihmissuhteita kuin suhteita vanhempiin. Minusta tuon lain voi lukea tueksi ja turvaksi isovanhemmuudelle.

16.57 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Värderade fru talman, arvoisa puhemies! Svenska folkpartiet vill göra Finland till världens barnvänligaste land. Vi tycker att vi har alla förutsättningar för det här. Då behövs en familjeledighetsreform och också en reform av småbarnspedagogiken, så att vi skulle kunna erbjuda alla barn som har fyllt tre år 20 timmar avgiftsfri småbarnspedagogik i månaden.

Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä presidentti Barack Obama on Suomessa, ja hän on ilmeisesti kertonut siellä, että hän on kertonut omille tyttärilleen, että Suomi on maailman onnellisin maa. Tämähän on hieno asia, mutta yhdessä voitaisiin tehdä Suomesta myös maailman lapsiystävällisin maa.

RKP:ssa me ajattelemme niin, että tarvitaan perhevapaa uudistus ja tarvitaan myös panostuksia niihin perheisiin, joissa tällä hetkellä on se suurin huoli, eli yksinhuoltajaperheisiin pitäisi panostaa.

Arvoisa ministeri, tällä hetkellä meillä on tilanne, jossa yksinhuoltajalta, joka saa toimeentulotukea, otetaan pois lapsilisän korotus, yksinhuoltajakorotus. RKP:n mielestä tätä pitäisi purkaa. Sen yksinhuoltajakorotuksen pitäisi jäädä tilille. [Puhemies koputtaa] Mitä aikoo hallitus tehdä tälle asialle?

16.58 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä lienee sosiaalipoliittisen keskustelumme yksi ikuisuusaiheista. Kun toimeentulotuen pitäisi olla viimesijainen tuki, siitä ei olisi syytä etuoikeuttaa mitään perusturvaa, kuten lapsilisää, mutta kun me kuitenkin tiedämme, että esimerkiksi yksinhuoltajain joukko ylikorostuu toimeentulotuen saajina tiukan taloudellisen tilanteensa vuoksi, niin tunnistan, että tämä lienee perusturvan ja viimesijaisen tuen välillä tyypillinen kysymys, joka pitää ratkaista sosiaaliturvan kokonaisuudistuksessa.

Mitä tulee muihin seikkoihin, joilla voidaan tukea juuri esimerkiksi yksinhuoltajaperheitä — tämän asian merkityksestä ajattelee myös hallitus hyvin samalla tavalla — niin pidän erittäin hyvänä, että varhaiskasvatusmaksuja vastaavasti opetus- ja kulttuuriministerin toimesta laskettiin merkittävästi ja 6 000 perhettä pääsi niin kutsuttuun nollamaksuluokkaan, maksuttoman varhaiskasvatuksen piiriin. Tuossa joukossa on varmasti yksinhuoltajaperheitä ja pienituloisia kaikkein eniten, ja siksi tämä teko oli myös sosiaalipoliittisesti merkittävä.

Puhemies Paula Risikko: Tähän aiheeseen olikin hyvä päättää tämä kyselytunti. Nyt vain sanoista tekoihin.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.